

HE 51/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merimiesten vuosilomalain 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merimiesten vuosilomalakia. Pykälää työntekijän oikeudesta saada vuosilomansa tai sen osa siirretyksi vuosiloman aikaan sijoittuvan työkyvyttömyysjakson vuoksi ehdotetaan

muutettavaksi siten, että siirto-oikeus koskisi jo ensimmäistä sairauspäivää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Merimiesten vuosilomalain (433/1984) 9 §:ssä säädetään vuosiloma-aikaan sijoittuvan sairastumisen vaikutuksista vuosiloman pitämiseen. Pykälän mukaan jos työntekijä on vuosilomansa tai sen osan alkaessa sairauden, synnytyksen taikka tapaturman vuoksi työkyvytön, loma on työntekijän pyynnöstä siirrettävä myöhempään ajankohtaan. Työntekijällä on pyynnöstään oikeus loman tai sen osan siirtämiseen myös, jos tiedetään, että työntekijä joutuu lomansa aikana sellaiseen sairaanhoitoon tai muuhun siihen rinnastettavaan hoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

Jos sairaudesta, synnytyksestä tai tapaturmasta johtuva työkyvyttömyys alkaa vuosiloman tai sen osan aikana ja jatkuu yhtäjaksoisesti yli seitsemän kalenteripäivää, tämän ajan ylittävää osaa samalle vuosilomajaksolle ajoittuvasta työkyvyttömyysajasta ei pidetä vuosilomana, jos työntekijä pyytää loman siirtämistä ilman aiheetonta viivytystä. Sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden sattuesa vuosiloma-aikaan ensimmäiset seitsemän päivää ovat niin sanottuja karenssipäiviä, jotka eivät ole siirrettävissä myöhempään ajankohtaan.

Euroopan unionin tuomioistuimen tapauksessa C-78/11 (Ange) on otettu kantaa työntekijän oikeuteen siirtää vuosiloma tai sen osa tapauksissa, joissa työntekijä tulee tilapäisesti työkyvyttömäksi vuosilomansa aika-

na. Tuomion mukaan työaikadirektiivin 7 artikla on esteenä sellaisille kansallisille säännöksille, joiden mukaan työntekijä, joka on tullut tilapäisesti työkyvyttömäksi palkallisen vuosilomansa aikana, ei saa myöhemmin pitää sitä osaa vuosilomastaan, joka osuu kyseiselle työkyvyttömyysjaksolle.

Merenkulkijoiden vuosilomaoikeudesta säädetään erityyppisissä (neuvoston direktiivi 1999/63/EY, muutettu: neuvoston direktiivi 2009/13/EY). Työaikadirektiivin ja erityyppisissä sanamuodot poikkeavat toisistaan. Edellä mainitun EU-tuomioistuimen ratkaisun edellyttämät muutokset on toteutettu kansallisesti maapuolella vuosilomalain muutoksella, joka tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 2013. Vaikka tiedossa ei ole, minkälaisen tulkinnan EU-tuomioistuin ottaisi meripuolella, meripuolta ei ole perusteltua kohdella Suomessa erillään.

Merimiesten vuosilomalain 9 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeus siirtää loman alkamista koskee sekä vuosiloman alkaessa että sen aikana synnytyksestä, sairaudesta tai tapaturmasta johtuvaa työkyvyttömyyttä. Oikeus saada vuosiloma siirretyksi koskisi loman ajankohtaan sijoittuvia sairauspäiviä sekä edellyttäisi työntekijän nimenomaista pyyntöä loman siirtämisestä.

Lain 9 §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös niin sanotuista karenssipäivistä.

Siirrettyjen vuosilomapäivien pitämisestä säädetään merimiesten vuosilomalain 9 §:n 3 momentissa. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus pykälän 2 momenttiin, koska 2 momentin säännös niin sanotuista karenssipäivistä ehdotetaan poistettavaksi.

Vuosiloman tai sen osan siirto edellyttäisi merityösopimuslain (756/2011) 2 luvun 10 §:n sairausajan palkanmaksun edellytyksenä olevaa työkyvyttömyyttä ja sitä, että työntekijä pyytää loman siirtämistä ilman aiheutonta viivytystä. Työntekijän olisi työnantajan pyynnöstä osoitettava työkyvyttömyytensä luotettavalla selvityksellä. Tällaisena selvityksenä tulisi ensisijaisesti kysymykseen asianomaisessa työehtosopimuksessa sovittu todistus tai muu selvitys.

Sairauspäiviltä työntekijällä olisi oikeus saada sairausajan palkkaa sen mukaan, kuin merityösopimuksissa on säädetty tai sen 13 luvun 9 §:n perusteella solmitussa työehtosopimuksessa on sovittu.

Merityösopimuslain 2 luvun 13 §:n pääsäännön mukaan työnantaja vastaa työsuhteen kestäessä sairastuneen työntekijän hoitokustannuksista enintään 112 päivältä. Pykälässä olevan poikkeussäännöksen mukaan työnantajalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta maksaa sairaanhoitokustannuksia, jos työntekijä sairastuu kokoaikaisen perhevapaan, vuosiloman tai lomautuksen aikana, ellei sairauden tai vamman voida osoittaa johtuneen työstä johtuvista olosuhteista. Mainittua poikkeussäännöstä ei esitetä tässä vaiheessa muutettavaksi.

2 Esityksen vaikutukset

Merimiesten vuosilomalain 9 §:n muuttamisesta aiheutuisi seitsemän karenssipäivän poistumisen myötä työnantajille lisäkustannuksia, joiden määrää on kuitenkin erittäin vaikea arvioida. Kustannusten lisäyksiä voidaan lähtökohtaisesti arvioida merenkulun sektorilla keskimääräisten sairauspoissaolopäivien määrien perusteella. Varustamoilta saadun tiedon mukaan sairauspoissaolopäivien määrä henkilötyövuotta kohden vaihteli paljon. Vuonna 2013 vaihteluvälin oli 6,3—15,7 sairauspoissaolopäivää henkilötyövuotta kohti. Runsaimmin sairauspoissaolopäiviä oli matkustaja- ja ropax-aluksissa työskentele-

villä ja vähiten rahtialuksissa työskentelevillä.

Työnantajille syntyvien lisäkustannusten määrään vaikuttavat hyvin monet tekijät, kuten sairauspäivien kohdentuminen loma-aikaan ja sen, missä määrin vuosiloman aikana sairastuneet työntekijät pyytävät vuosiloman tai sen osan siirtoa. Jos laskelmat tehdään sillä oletuksella, että sairauspäivät sijoittuvat tasaisesti ympäri vuoden, vuosiloma-aikaan sijoittuisi keskimäärin yksi sairauspäivä. Kun yhden vuosilomapäivän hinta on 230 euroa ja vuonna 2012 merimiesammateissa tehdyt henkilötyövuodet 6 470, päädytään 1 488 100 euron kustannuksiin, joiden toteutuminen täysimääräisenä on kuitenkin varsin epätodennäköistä.

Taloudelliset kustannukset on arvioitu lakisääteisten vuosilomien osalta. Merenkulun työmarkkinajärjestöt ovat kuitenkin ulkomaanliikenteen kauppa-aluksia sekä matkustaja-aluksia koskevassa 1.3.2014—28.2.2017 voimassa olevassa työehtosopimuksessa sopineet, että ehdotettua merimiesten vuosilomalain 9 §:n säännöstä sovelletaan myös sopimusperusteisiin vuosilomiin työehtosopimuksen määräysten perusteella. Työehtosopimuksessa ei ole sovittu tältä osin vuosiloma-aikaan sijoittuvien sairauspäivien ajalta syntyvien sairaanhoitokustannusten korvauksista.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriossa. Esitystä on käsitelty merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa edustettuina ovat Suomen Varustamot ry, Suomen Laivanpäällystöliitto ry, Suomen Konepäällystöliitto ry ja Suomen Merimies-Unioni ry.

Palkansaajajärjestöt ovat valmistelun kuluessa esittäneet, että sairaanhoitokustannukset tulisivat täysimääräisesti korvattaviksi myös silloin, kun työntekijä sairastuu vuosiloman aikana.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Merimiesten vuosilomalain 4 §:ssä säädetään vuosilomaoikeudesta. Työntekijällä on

oikeus vuosilomaan kuuden täyden lomanmääräytymiskuukauden kuluttua työsuhteen alkamisesta ja tämän jälkeen aina kuuden kuukauden välein edellisen vuosilomaoikeuden syntymisestä. Työntekijän lomanmääräytymiskausi määräytyy siis jokaisen työntekijän kohdalla henkilökohtaisesti hänen työsuhteensa alkamisen perusteella. Merimiesten vuosilomalain sääntely eroaa vuosiloma-

lain mukaisesta lomanmääräytymisvuodesta, joka alkaa aina huhtikuun alussa. Tämän vuoksi lain voimaantuloa ei ole tarpeen maapuolella sovellettavan vuosilomalain tapaan kytkeä huhtikuun alkuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

merimiesten vuosilomalain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 9 § seuraavasti:

9 §

Vuosiloman siirtäminen

Jos työntekijä on vuosilomansa tai sen osan alkaessa tai aikana synnytyksen, sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvytön, loma on työntekijän pyynnöstä siirrettävä myöhemmään ajankohtaan. Työntekijällä on pyynnöstään oikeus loman tai sen osan siirtämiseen myös, jos tiedetään, että työntekijä joutuu lomansa aikana sellaiseen sairaanhoitoon tai muuhun siihen rinnastettavaan hoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

Työntekijän on työnantajan pyynnöstä esitettävä luotettava selvitys työkyvyttömyydestään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siirretty loma on annettava viimeistään siirrettyä lomaa seuraavan loman yhteydessä. Työehtosopimukseen perustuvan vuorottelujärjestelmän vuoksi siirretty loma on kuitenkin annettava ennen syyskuun 30 päivää, jos se on mahdollista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Työministeri *Lauri Ihalainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

merimiesten vuosilomalain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Vuosiloman siirtäminen

Milloin työntekijä vuosilomansa tai sen osan alkaessa on sairauden, synnytyksen taikka tapaturman johdosta työkyvytön, on loma, jos työntekijä sitä pyytää, siirrettävä myöhäisempään ajankohtaan. Työntekijällä on *vastaava* oikeus loman tahi sen osan siirtämiseen, jos loman tai sen osan alkaessa tiedetään, että työntekijä loman aikana joutuu sellaiseen sairaan- taikka muuhun siihen rinnastettavaan hoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

Milloin sairaudesta, synnytyksestä tai tapaturmasta johtuva työntekijän työkyvyttömyys alkaa vuosiloman aikana ja jatkuu yhdenjaksoisena yli seitsemän päivää, ei tämän ajan ylittävää osaa työkyvyttömyysajasta ole luettava vuosilomaksi, jos työntekijä ilman aiheutonta viivytystä tätä pyytää. Työnantajan vaatimuksesta on työntekijä velvollinen esittämään lääkärintodistuksen tai muun luotettavan selvityksen työkyvyttömyydestään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siirretty loma on annettava viimeistään siirrettyä lomaa seuraavan loman yhteydessä. Kuitenkin on työehtosopimukseen perustuvan vuorottelujärjestelmän vuoksi siirretty loma, mikäli mahdollista, annettava en-

Ehdotus

9 §

Vuosiloman siirtäminen

Jos työntekijä on vuosilomansa tai sen osan alkaessa *tai aikana* synnytyksen, sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvytön, loma on työntekijän pyynnöstä siirrettävä myöhempään ajankohtaan. Työntekijällä on pyynnöstään oikeus loman tai sen osan siirtämiseen myös, jos tiedetään, että työntekijä joutuu lomansa aikana sellaiseen sairaanhoitoon tai muuhun siihen rinnastettavaan hoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

Työntekijän on työnantajan pyynnöstä esitettävä luotettava selvitys työkyvyttömyydestään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siirretty loma on annettava viimeistään siirrettyä lomaa seuraavan loman yhteydessä. Työehtosopimukseen perustuvan vuorottelujärjestelmän vuoksi siirretty loma on kuitenkin annettava ennen syyskuun 30 päivää, jos

6
Voimassa oleva laki

HE 51/2014 vp
Ehdotus

nen syyskuun 30 päivää.

se on mahdollista.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____*